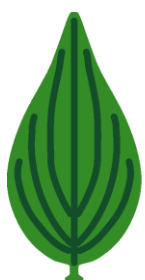

Tiny Forest; levert het iets op?

Spontaan tiny forest op voormalig V&D-terrein

C.J. Nonhof

**Natuurlijk
Delfland**

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website : delfland.knnv.nl
twitter: NatuurlijkDelfland
facebook: NatuurlijkDelfland
instagram: NatuurlijkDelfland

Afdeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

Inhoud

1	Inleiding.....	3
2	Bestaande experimenten.....	3
2.1	Ex V&D-terrein Delft.....	3
2.2	Schiebroekse Park.....	4
2.3	Recreatieparken in Delft.....	5
2.4	Bieslandse Bos	7
3	Gewenst eindresultaat.....	9
4	Discussie/ conclusies	10

Copyright: KNNV afdeling Delfland, 2018, tweede editie 2021

Referentie: C.J. Nonhof, Tiny forest; levert het iets op?, KNNV afdeling Delfland, 2018

Overname van delen van de tekst is toegestaan onder bronvermelding.

1 Inleiding

In navolging van het initiatief van de Indiase ingenieur Shubhendu Sharma heeft het IVN ingezet op het aanleggen van tiny forests. Dit zijn bossen ter grote van een tennisveld waar de boompjes zeer dicht op elkaar worden gepland. De eerste is aangelegd in Zaandam en de universiteit van Wageningen (WUR) begeleidt de monitoring van de ontwikkeling. Voor de twee rapporten die inmiddels zijn verschenen klik [hier](#).

<https://www.ivn.nl/tiny-forest-nl/het-eerste-tiny-forest-van-nederland-in-zaandam>

De startpagina van het IVN gaat met name over de educatieve waarde van zo'n bos voor de kinderen die het aanleggen. De WUR probeert met lokale mensen de natuurwaarden te monitoren. De laatste stand van zaken is in 2021 besproken in een [webinar](#).

De manier van werken bij de aanleg van een tiny forest is niet gangbaar voor de aanleg van bosplantsoen of kleine bospercelen. Alleen bij toeval ontstaat zoiets spontaan op braak liggend terrein met kale grond. De vraag is of deze nieuwe methode echt iets toevoegt aan de kennis van ontwerpers en bosbouwers.

2 Bestaande experimenten

2.1 Ex V&D-terrein Delft

In het begin van 2018 is het ex V&D-pand gesloopt. Op het braakliggende terrein hebben zich ondanks de hitte en droogte pioniersoorten gevestigd. Daaronder ook een drietal soorten bomen of struiken die in een hoek een spontaan tiny forest hebben gevormd. De boompjes staan dicht op elkaar en zullen elkaar dwingen om in de hoogte te groeien en de zijtakken kort te houden.

Augustus 2018; drie soorten bomen en struiken

Juni 2019; acht soorten bomen en struiken

2.2 Schiebroekse Park

Het Schiebroekse Park moest worden gekapt en/of geknot omdat dit voor de veiligheid van het vliegverkeer van Zestienhoven nodig was. Iemand heeft de eisen nog een keer nauwkeurig bekeken en het bleek dat de bomen ruim onder vereiste hoogte bleven. Iemand had zich verrekend. De kap is gestopt en op de kale grond is spontaan een tiny forest van meer dan tiny omvang ontstaan.

In 2013 was het bos al een paar jaar oud. Het is duidelijk dat de zaailingen elkaar verdringen naar het licht en dat er daardoor geen licht op de bodem komt. In 2018 is dat beeld nog hetzelfde. Alleen langs de rand is nog groen te zien, maar in de bosjes is er nauwelijks ondergroei.

September 2013

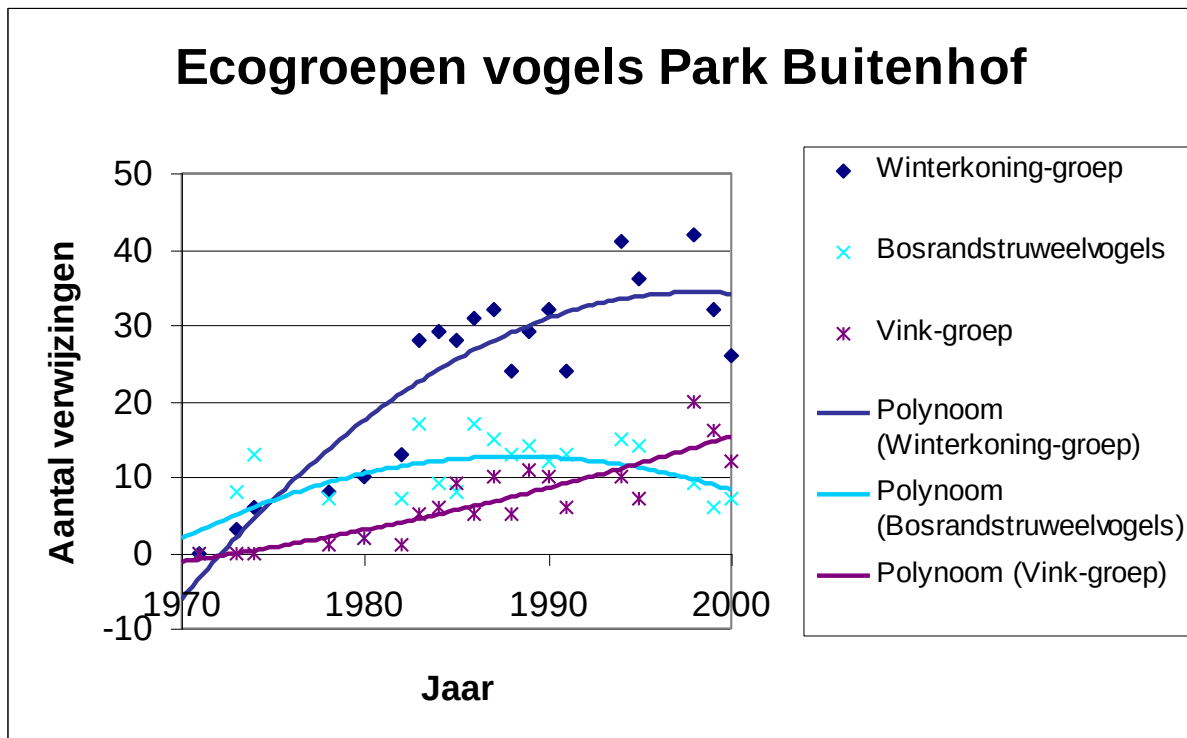
September 2018

2.3 Recreatieparken in Delft

Na de eerste aanplant neemt de natuurwaarde van een bosplantsoen toe. Er komt meer structuur in de begroeiing en er zijn nog kruiden tussen de jonge bomen te vinden. Na verloop van tijd sluit de kroon van het jonge bos zich en wordt het donker.

In Delft zijn een aantal parken aangelegd en de soortsaamenstelling en aantallen vogels is vanaf het begin gemonitord door de Vogelwacht Delft eo. Vogels zijn de toppredatoren van insecten, zeker in het broedseizoen. De tijdreeksen geven aan dat jonge aanplant steeds interessanter wordt voor insecten en dus voor vogels. Na zo'n twintig jaar verandert het karakter van struweel naar echt bos en dan komen er andere vogels. In oud bos zijn er per hectare veel minder soorten en aantallen vogels dan in jong bos, laat staan in de nog eerdere fase als struweel.

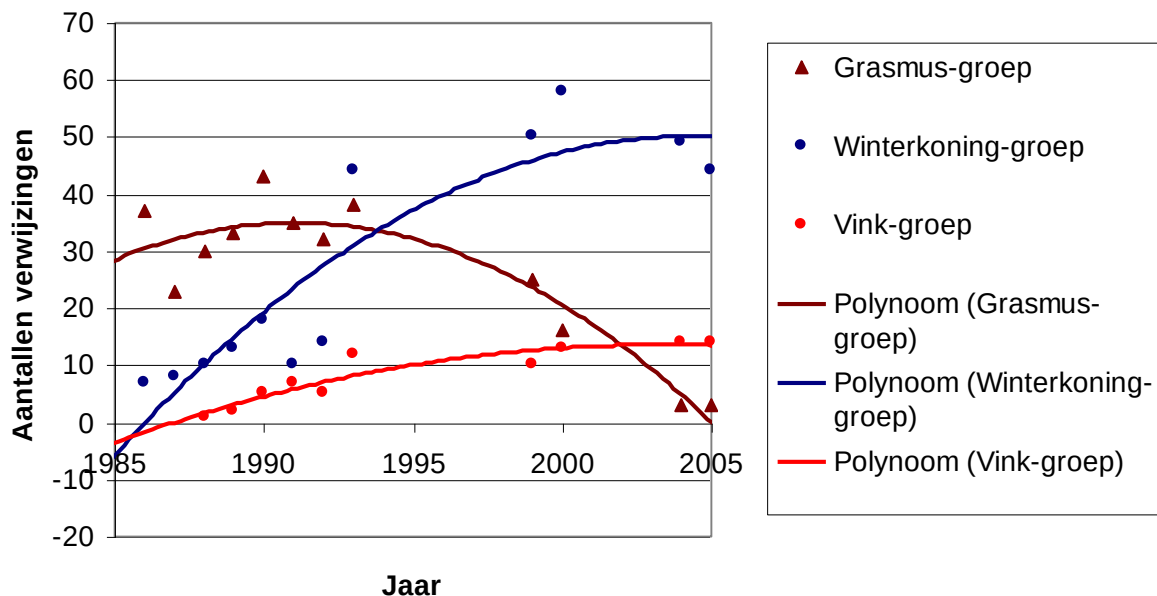

Winterkoning-groep: jong bos, struiklaag in bossen

Bosrandstruweelvogels: mantels en zomen

Vink-groep: opgaand bos

Ecogroepen vogels Bieslandse Bos deel 1

Grasmus-groep: struwelen, opslag en zeer jong bos, bosranden met struiken

Winterkoning-groep: jong bos, struiklaag in bossen

Vink-groep: opgaand bos

2.4 Bieslandse Bos

In percelen die door bosbouwers worden aangelegd voor productiehout, worden bomen dicht op elkaar gezet. De bedoeling is dat het donker blijft onder de bladerkroon. Dit zorgt ervoor dat de bomen snel de hoogte in gaan en de zijtakken kort houden. Dit geeft een lange rechte stam en het voorkomt knoesten in het hout. Dat het donker blijft onder de gesloten kroon betekent ook dat er weinig ondergroei zal zijn.

Gewone es

Dit essenperceel is met zijn staken typisch voor de eerste fase van een bosbouwperceel. Helaas zijn hier ook de tekenen van de essentaksterfte te zien. Normaal is het donkerder onder een gesloten kroon.

Hieronder is te zien wat er gebeurt als je zo'n bos kapt tot op de grootte van een tiny forest. Dit is ook de toekomst van tiny forests na 40 – 50 jaar.

Bieslandse Bos na kap van de zieke essen.

3 Gewenst eindresultaat

In natuurgebieden is biodiversiteit en natuurwaarde het streven. Soms is volwassen bos gewenst, maar de natuurwaarden in een zich ontwikkelend bos zijn hoger. Struwelen en bosranden zijn rijker dan oude bossen. Als biodiversiteit de doelstelling is, is het zaak om een zich snel ontwikkelend bos steeds terug te zetten in de jonge fase door grote bomen te verwijderen. Het is ook mogelijk de uitgangssituatie zo te kiezen dat het bos zich maar langzaam ontwikkelt. Het is het verschil tussen kale grond waar bomen en struiken zich eenvoudig kunnen vestigen en een gesloten grasmatt waar dat niet kan.

Abtswoudse bos: Gewone braam klimt hier in eenstijlige meidoorn, wat een favoriet lijkt te zijn. Dauwbraam weeft zich op de voorgrond door het rietgras.

Balij; struweel

Balij; vlinderkamer

Abtswoudse Bos; vlinderbiotoop

Mantelzomen en struwelen zijn de woorden waar men op moet letten. Hier zijn structuur en drachtplanten voor insecten aanwezig.

4 Discussie/ conclusies

De ontwikkeling richting grote biodiversiteit via gangbare methoden lijken effectiever dan met de inrichting van een tiny forest. Om een tiny forest om te vormen naar een mantelzoom of struweel vergt een grote inspanning.

Wij sturen je graag het bos in.

Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen
en te beschermen. De KNNV maakt je wegwijs in de natuur.

www.knnv.nl/afdelingDelfland